Ի. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,944 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1903 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11—24 — 26 ՋԻԼԳԱՋԻ, 1320—11 ՇՈՒՊԱԹ 1318 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բիւզանտիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

«بوزانتيون»
ايشبو بوى وسياسى غزته، صاحبى انباز وامتياز
بوزانت كچيان
باب عالى جاده سنده ٢٥-٢٣ نمره خانه دارى
قسطنطنيه

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddèssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՅՕԳՈՒՍԱՆ ԺԸ.

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
(ԶԸՐՕԱՆԹ ՊԱՆԳԱԼԸՍԸ)

Թուրքիա առաւելապէս երկրագործ երկիր մ'է։ Հարստութեան գլխաւոր աղբիւրն երկրագործութիւն է։ Թուրքիոյ արտաքին առեւտրի ամենակարեւոր մասն հողային բերքերը կը կազմեն, որով երկրագործութեան թուրքիոյ համար ունեցած գերազանց կարեւորութիւնը բացատրութեան չի կարօտիր։ Թուրքիոյ ներքին և արտաքին վաճառականութիւնն երկրագործութեան յաջող կամ անյաջող վիճակէն կախեալ է։

Երկրագործը պէտք ունի վարկի, ինչպէս ունին վաճառականը, արհեստագործը, և ի հարկին անոնցմէ ա՛լ աւելի (երաշտութեան տարիներ, արտառսա, կարկուտ, ողողմունք, եւն)։ Այս և համանման պարագաներու մէջ վախճանութեան աղէտին բերքի ծեծմանէ համար ամէն քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ վարկի հաստատութիւններ հիմնուած են, ինչպէս Ֆրանսայի մէջ Քրետի Ֆոնսիէ, Իտալիոյ մէջ Բանկիէյ-զէ Փասսուլիները, եւն։

Օսմանեան Կայսերական Կառավարութիւնն ալ, Թուրքիոյ երկրագործ դասուն վիճակին բարելաւութիւնն իբր հետաւոր խնդիրոյ առաջիկ ընդոլով, 1284ի Կանունագրով հաստատած է Մէհնաքի կամ Մէմլէքեթի Սամսուզը անուն վարկի մասուկները։

Ա.յս Մասուկներուն դրամագլուխն է սկզբան կազմուեցաւ երկրագործ ժողովրդեան կողմէ լուծ գլուխ մէկ քիլէի հաշուով եւ իբր նպաստ արուեցան արմտիքներու վաճառքէն գոյացած հասոյթով։ Նոյնպէս, այս Մասուկներու դրամագլուխ ըլլալու համար նաև 1299—1300 Թուականներուն հոգւոյ արտադրութիւններու վրայէն տասնորդի հետ մէկտեղ գանձուած է ֆօշր իւլ ֆօշր (տասնորդ տասնորդի) անունով յատկացուած տուրք մը, որ 1301ին մինչև 1304 տարուց վերջը Մէհրիթի յատուկ տուրքին հետ միացուելով, առած է (ասոր վ ասոր ոսոր) տասնորդին $^1/_{10}$ և $^1/_{20}$ին քառորդը, (ինձառու հաշիւ մը որուն մէջէն ժամանակին չատ քիչերը կրցեր են ելնել)։ Ցիշեալ Մասուկները կոչուցաւ վարչութիւն մը չունէին, տեղային կառավարութեանց հսկողութեան ներքև կ'գործէին, որով իրենց գործառնութիւնները կանոնաւորութենէ զուրկ էին. հաշուական գործառնութեանց և փոխառութեան մէջ միջոցներու հոգացողութիւն չկար։ Վճարկուելիք չկար, զեղծումներ չատ կ'ըլլային ան առներուն, ինչպէս հաշիւներուն մէջ և Ա.յս Մասուկներ նոր կազմած տարի 100ին 12ով փոխառութիւն կ'ընէին։ Վերջը ժամանակ մը տարին 100ին 10ի իջած, յետոյ, բարձրացած նոյնպէս, 100ին 9ի իջուցուեցաւ։ Պայմանաժամ փոխառութեանց վերջ ամէն և կամ մէկ տարի, ջրով տարի Դեկտեմբեր և Յունուարի հաշուեհարկ ընդոլով պարտքի ենթակաները կ'վերադարձնէին տոկոս դրամագլուխին վրայ բարձրելով։

Երկրագործական Պանքան յաջորդեց Մէհնաքիր Մասուկներուն 15 Օգոստ. 1304ի մասնաւոր Կանոնագրով։ Պանքան իր գործունէութիւնը կ'սկսի Ն. Կ. Վեհափառութեան յատուկ ընտանեաց Սուլթանական Նախարարը Վահ. Զիւհդի փաշայի, իր նախորդ պաշտօնակիցներէն աւելի լուսաւոր գաղափարներ և անմեղադիր յանդգնութիւն ցուցաբերող Միքայէլ Փոթիքեան ազգ. դերձակ մը։ Ա.յս Փոթիքեան ալ ջրդին եղաւ դեռ մեծերու վրիպեցուած ճէ-

(Դ).—Իր տարեկան գուռ հասոյթին դրամագլուխին վրայ բարդուած գումարները։

Դրամատուն այսօրուան իրական գրամագլուխն է 3,500,000 Օսմ. ոսկի, որուն 3,059,000 ոսկին կ'բազկանար անցեալ 1317 (1901) տարուց վերջին հրկրագործներու փոխ տրուած գումարներէ։

Ըստ 1314 (1898) տարուց վերջին վիճակագրութեան, Պանքային կազմութեան օրէն ի վեր իւրաքանչիւր տարի տեղի ունեցած փոխառութիւններն են.—

ՏԱՐԻ	ՔԱՂ.	ԹԻՒ ՓՈԽԱՌՈՒՆԵՐՈՒ
1305 (1889)	16,283,202	18,206
1306 (1890)	46,717,741	43,202
1307 (91)	60,760,012	55,491
1308 (92)	82,543,340	74,212
1309 (93)	84,955,154	81,016
1310 (94)	66,267,124	70,514
1311 (95)	55,755,743	61,400
1312 (96)	51,178,664	55,646
1313 (97)	45,769,316	50,325
1314 (98)	64,344,447	90,536
	574,571,143	600,568
Դադնուած գործք		
1314 տարուց	307,833,335	242,286
Մնացորդք	266,740,808	358,282

ՇԱՀ ՈՒ ՉԱՀ.—Դրամատունն ուրիշ տնտեսական հաստատութեանց պէս չահաբերական նպատակաւ կազմուած չէ, ոչով իր գործառնութեանց կէտ նպատակն ունի աւելի փոխառուներու օգտակար չափը քան թէ իր շահուն առաւելութիւնը։

Բացառ։ — Փոխառուն իր բնակութեան յատուկ տունէն զատ կընայ իր անփական ամէն տեսակ մեղաւոր կալուածները, ըլլայ արա (*), այգի, տուն, ամբարանոց, չաղացք են Պանքային գերբառ տալով և կամ նոյն պայմաններով դրամ տալով կարող երաշխաւոր մը ցուցնելով, դրամ փոխ առնել։

Երեք—չորս տարիէ ի վեր Պանքան սկսած է փոխադարձ երաշխաւորութեամբ դրամ փոխ տալ։ Բայց ասիկա բացառիկ պարագաներու յատուկ է և ամէն անգամ Բ. Դրան արտօնութեամբ տեղի կ'ունենայ։ Փոխադարձ երաշխաւորութեամբ դրամ փոխ կ'տրուի մի միայն արկածեալ և նպաստի կարօտ երկրագործներու, առն գլուխ մինչեւ 300 ղրշ. սերմնացու և ոգիպահիկ հայթայթելու համար, 1էն մինչեւ 2 տարի պայմանաժամով։

Փոխառութեան իրաւունքը սեփական է միայն երկրագործներու, որովհետեւ անոնք են որ տասնորդի հետ մէկտեղ Հասէի Մէհմանի անուն յատուկ տուրքը վճարելով կ'հայթայթեն Պանքային դրամագլուխը։

Երկրագործ կ'համարուի ամէն կարգի հողատէրերը, անոնց վարձակալները և կամ օրթաքչիները (métayer)։ Բերքատուներ երկրագործի փոխ արուելիք դրամին առաւելագոյն քանակը կ'որոշուի տեղւոյն պէս տեղի գրամագլխին քանակութեան հետ միասնութեամբ—

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	ՄԱՐԴ ԳԼՈՒԽ
— 500,000	5,000 ղ.
500,000էն 1,000,000	10,000 »
1,000,000էն 1,500,000 և աւելի	15,000 »

Ինչպէս է որ իւրաքանչիւր ձնհասի փոխ արուելիք դրամին քանակն որոշուի նաև արտադրելի դրամին և փոխառութեան համար դիմում ընողներուն թիւին համեմատութեամբ։

Պանքային արդի դրամագլուխը կազմած է

(Ա).—Մէհնաքիի Մասուկներէն փոխառուած դրամական գումարներէ, իբր 20—30,000 Օսմ. ոսկի։

(Բ).—Եւ յիշեալ մասուկներու նախկին փոխառութիւններէ պահանջելի գումարներէ իբր 1,000,000 ոսկի, անուանական և դժուարագանձելի։

(Գ).— 1305 տարիէն ի վեր տասնորդի հետ գանձուած Մէհաքիի Հիւսէյն անուն յատկացուածքն գոյացած գումարներէ, (տարեկան միջին հասոյթ 350,000 Օսմ. ոսկի)։

(*).—Մինչեւ իսկ իր ընտանեաց ապրուստին յատկացեալ վարելահողը, որ օրինօք պարտքի համար անվաճառելի է։

նուղ մասնաճիւղերուն համագումար դրամագլուխն է 48,800,000 ղ., Պանքային ընդհ. դրամագլուխին իբր $^1/_6$ը և առնոց փոխառութեանց գումարն յանգած է 48,400,000 ղ.-ի։

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	ՓՈԽԱՌՈՒՈՒԹԵԱՆՑ
Սիւտավէնտիկեա—	
բի (Պուլսա) Նահգ.	30,700,000 30,600,000
Քաստամունի »	25,000,000 23,400,000
Մէլամիկի »	20,100,000 17,900,000

Այն մասնաճիւղեր որք տեղային պարագաներու բերմամբ գրամի պակաս կ'ունենան՝ կրնան ուրիշ մասնաճիւղերէ 4 % տոկոսով գրամ փոխ առնել կեդրոնին հաւանութեամբ. ասկից է որ մասնաճիւղերէ ոմանք կրցած են իրենց գրամագլուխէն աւելի փոխառութիւն ընել։

Երկրագործական Դրամատունն արտօնած է նաև 100ին չորս տոկոսով դրամ փոխ առնել։ Բայց ինչպէս կ'երեւի իր տարեկան հաշուեցոյցներէն, գործառնութեանց այս ճիւղն ընդարձակուած չէ, չատ սահմանափակ եղած է, ընդհ. գումար իբր 800,000 ղրշ., որ բաղդատելով Պանքային իրական գրամագլխին՝ ոչինչ գումար մ'է։ Գործառնութեանց այս ճիւղին չընդարձակուելուն գլխաւոր պատճառներն են՝ Ա. Տոհոմին նուազութիւնը, որովհետեւ գանձուածի գրամատերը սակաւ է 100ին 100 տոկոս առնել. Բ. Պայմանաժամին անյարմարութիւնը, որովհետեւ Պանքան տրուած ըլլալով երկար պայմանաժամերով դրամ փոխ տալ, կարճ պայմանաժամերով և կամ պահանջուած ատեն ետ տալու պայմանաւ դրամ փոխ առնել իր հաշուոյն չի գար. Գ. Ժողովրդական մեծագոյն մասամբ վարկի գործածութեան վարժուած չըլլալով, ունեցած դրամը փոխանակ չահագործելու, կծիկ կ'ընէ կը պահէ, որով Լորտ Բըրլընի կողմէ Հնդկի չոջերուն արուած խրատը չ'դոր անցեալ օր կ'հաղորդէր Բիւճանդիան, կ'պատճի նաև մեր ժողովրդին այս ոչ ուսեալ մասին։

Փոխառուներու ընծայուած դիւրութիւններ են հետեւեալք.—

(1).—Տոկոս շատ չափաւոր 6 %։

(2).—Պայմանաժամ 1էն 10 տարի։

(3).—Վճարում տարեկան մասնավճարներով։

(4).—Պայմանաժամի երկարաձգման 1 2 տարի պայմանաժամու փոխ առնող մէկը եթէ դիմումի ընդ տեղւոյն մնալուկին, կընայ պայմանաժամը մինչեւ 10 տարիի վերածել։

(5).—Վճարման յետաձգում. Երաշտութեան, պաճարասխի, բացառիկ պատճառի և ենթաօրինակ պարագաներու և արկածներու պատճառաւ տարեկան մասնավճարներն յաջորդաբար մէկ կամ երկու տարի կ'յետաձգուին, բայց պէտք է որ պարտականն անձն ալ այս դիմումի ընկ Մասուկին վաստկութեան։

(6).—Իւրաքանչիւր մասնավճարի համար 2 ամիս պայմանաժամ, որ կընայ երկարել նաև ցկերդ Իջգայի գործառնութեանց համար պէտք եղած ժամանակամիջոցը։

(7).—Եթէ պարտական պէտք իր պարտքը չվճարուին պատճառաւ, քրգաւ դրած անշարժ կալուածը կամ հոն ամառդրավ ծախուի, և գնորդ չգտնուելուն պատճառաւ Դրամատունն ինք ծախու առնէ, առ չի կրնար այն կալուածը կամ հողը մինչև մէկ տարի ուրիշի ծախել։ Այս մէկ տարուան պայմանաժամին մէջ պարտականը կընայ իր պարտքն ամբողջովին վճարելով իր կալուածը կամ հողը վերառնել։ Հակառակ պարագային, եթէ Դրամատունը վերոյիշեալ ամառդրի հանելով ուրիշի ծախէ և փոխարժէքն իր պահանջէն աւելի ըլլայ, ասիկա կ'ազատուած է պարտական անձին վերջնական պարտական անձին վերջնական պարտական անձին վերջնական

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐԱՉՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ՍՓԻԹԱՐԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՐԱՉՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ՍՓԻԹԱՐԱՑ ՀԱՄԱՐ

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԳԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՓԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՑԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՑՔ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՓԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ Պետականի՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յորժ նպաստաւոր պայմանաւ եւ ժիր ներկայացուցչաց, որ ունի՛ք լիազօր իշխանութիւն կազդարելու անհրաժեշտ մեր ապահովագրոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Գալաթիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Գալաթիա, Գանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ թիւ 1։

ESTABLISHED 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, ասակ հրդեհի ապահովութիւն մը որպ բաժնեհաւք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ամենամեծ անհատական պատասխանատուութիւնը Դրամագլուխն և պահեստ գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՓԻՆԻՔՍ Ընկերութեան ալքատեհաղակ առատաձեռնութեան մեկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 ամերիկ. գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի դժբաղդներուն հասկը։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ.— Շերամաբուծական հանդէսը բաւ ընթացքան համար, անցեալ Հոկ. 28ին (Ը. ե) Սերկացրծական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ բացուած մրցումին մէջ 12 պատկառորներ ընդունուած էին։ Այդ. Օաւ. Հ.ՆԵր. Պարուց Ընդհ. Տնօրէնութիւնն անդուական գանեալ այս թիւը, կ'ակնածանէ չնորգրգուղներու թէ՝ չերամի հունաւորու պատրաստութեան և վաճառման ժամին գոյութիւն ունեցող և կայս. Իրաւէզ վաւերացուած 1318 Մարիս 12ի կանոնագրին Ա. յօդուածին երրորդ հատուածին արտաժարութեան համաձայն, Կ. Պոլսոյ մէջ նոր մրցում մը պիտի բացուի, որուն պիտի կրնան ժամանակցիլ մանաւանդ գործատներ որք, քննութենէ ետքը, գատուներու մէջ չերամաբուծութեան հսկող պետ անանձնուին, և պիտի զբաղին նաեւ ժամասարակաց քօնթրոլ ի գործ դնելով չերամի հունաւորու պատրաստութեան և չերամ հացուելուն վրայ։ Վերոյիշեալ ժամնագէտ—գործակալները, որոնց թիւը պէտքին կախուած պիտի ունենայ, պիտի առնեն 600 ղ. ի ամսաթոշակ մը իւրաքանչիւրն ալ։ իրենց փոխադրութեան ծախքերը։ Ընտրելիները պարտին ի ձեռին ունենալ Օաւ. Կայսրութեան երկրագործական վարչ. ժարանները մէկտեղ և կամ Պրուսացի Շեր. բատաքած ճկան վարժարանին կողմէ տրուած վկայական մը, և պէտք է քննութիւնեն առաջ, ընդհանրապէս հունաւորու պատրաստութեան և չերամաբուծութեան ընդ. ման տեսական և գործնական եղանակներուն, ինչպէս նաև քիմատաններ հացելուն և թթնենիներու ենթարկուած հիւանդութեանց վերաբերեալ խնդիրներու ժամին։ Մրցում ժամանակցողներէն անոնք որ գոհացուցիչ քննութենէ կր ծնան։ պարտաւոր պիտի բլլան կամաձրելու բոլոր վարժութիւնները՝ որ որ գրկուին։ Փափաքողները պէտք է իրենց խնդրագիրը իրենց ունեցած վկայականին հետ ուղղեն Հանր. Պատուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը Պոլ. 15/28ին, որ ատեն տեղի պիտի ունենան քննութիւնները։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
3/16 Փետր. 1903/1318 3—3

* * *

ԱԶԳ.— 1903/1319 տարւոյ Մարտի ժամադրութեան ձեռին, ուր սպէտից ըմպելիք ծխախոտներ իրենց տեսքին առնելին վճռուելու կ'ընեն, Հանր. Պատուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը Պոլսոյ և չորկատից մէջ գտնուող խանութպաններուն կ'ծանուցանէ թէ ոգելից քսպէտից կանոնագրին 14րդ յօդուածին համաձայն պարտին փետր. մէջ անձամբ ներկայանալ Ագելից ըմպելի եւյալ վարչութեան ի Պոլիս, Զմիւռնիոյ նոր չէնքին վրայ, որոշագրին հանձնելու համար, ըստ 10 յօդուածի նոյն կանոնագրին։ Կ'ծանուցուի նաև որ եթէ յառաջիկայ Մարտ 1էն առաջ չներկայանան, օրէնքին տրամադրած պատիժներուն պիտի ենթարկուին։ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
3/16 Փետր. 1903/1318

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ վրայ քաղաքացիական կ'յանկնենք իրենց ՀԱՍՑԷՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երթալ գլխ. Նահանգի բաղ անդրադիմել է։ Ապա իրենց ոչ, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ ԿՄՆԱՑ։

ԳԵՐՄԱՆԵԽԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ԳԻԾ

HAMBOURG—AMERICA ԵՒ DEUTSCHE LEVANTE LINIE

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇԱՓԵՆԱԻԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԻՒ—ՅՈՐՔԻ ԵՒ ԱՐՆԻՒԼԻԱ ՄԻՋԵՒ ՀԱՍՏԱՏԱԾ ՆՈՐ ԳԻԾ

Աւերիկայի գիծ.— Միլուոկի Փետր. 19ին Օ սեպտ. գալով Նիւ Եորք կ'մեկնի Սիսիլիա Յունր. 11ին մեկնած է Նիւ Եորքէ.
Սէրվիա » 23ին » » » » և Մարտ 3ին կ'մեկնի։
Նիւ—Եորքէ մեկնելով պիտի հանդիպին Մալթա, Գալիս, Նավարինոյ և Օսանա։ Վերադարձին Գալիս, Մարսիլիա եզերքները, Զմիւռնիա, Բիրէա, Բաթում, Մալթա, Ալճերիա և Նիւ—Եորք։ Նպաստաւոր պայմաններով բեռ և ճամբորդ կ'ընդունին համար Միացեալ Նահանգաց համար։

Deutsche Levante Linie Ընկերութիւնը բաց ի սոյն գծէն, Արեւելից կողմը կ'ղրկէ իր չոգենաւերը կանոնաւոր կերպիւ, ամէն 8—10 օրն անգամ մը Հայկ պատրկէ, ամէն 15 օրն անգամ մը Անվերսէ, և ամէն անգամ մը Նիւ-Քասըլէ և Բօլթերտամէ, Զմիւռնիոյ, Գալոյ և Սեւ Ծովի համար։

Therapia, Stamboul և Pera չոգենաւք ճամբորդաց համար ընդարձակ սրահ, Ա. կարգի սեղան, էլեկտրական լոյս, թմրելի և նաւագաթաղմամբ ունին։

Համպուրգ—Անվերսէ կ'մեկնեալն Սիսիլիա Փետր. 16, 17ին, Բրէմս 20ին; Բաթում 24ին, Վէլիկէնտ 27ին։

Սեւ Ծովէ կ'մեկնեալն Մարտ Ա. Օ. Սմիրնա, Լէրոս։

Դիմել մանրամասնութեանց համար, իրենց Գործակատարին ի Գալաթիա։

Հեռագիր՝ Missirian Panderma

Ե. Ս. ՄԻՍԻՐԵԱՆ և Ընկ.
H. S. Missirian et Cie

ԻԼԱՆ

Հէյպլի Ասատա քեռին Մէքթէպի Պարիւլի Շահանէ միւլթէմիւլթընան Իթթիւլ պէյընաքի մէշնար կապիճներն միւռաքէբը իսմարը խիթաժ պուլաղընան մի Միւլթէմիւլթ մէզքիւր կազմնի Քէյիֆ իչմարէ վիրիւլէնէք վէ իչուլէր գաթիէտ ճգուիլ իտալեր Շուպէրն 28ինէն կիւնլու վագրը զանհարտ էնթա գէլըճնաճագարը։

Թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարչըմպին կիւնլերի Մէքթէպին Իտարէ Մէճլիսինէ միւրաճաաթ իթմէյերի իչան օլունուր։

* * *

Հէյպլի Ասատա քեռին Մէքթէպի Պարիւլէի Շահանէ միւլթէմիւլթընան Իթթիւլէ պէյընատա միւքեմմէլ վէ գայէթ էյլէնճէլի օճլէին միւճաաիրը իսմարը իթթիւաղ պուլորղընան մո միւլթէմիւլտա մէզքիւր օճլէ էէնիչէն իչների վիրիւլճէք վէ իչուլէրի գաթիէտ Շուպէրն 28ինէն կիւնլու վագրը զանհարտ (Հօլի վա Թէ իսմա գէլըճնաճագարը։

Թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարչըմպին կիւնլերի Մէքթէպին Իտարէ Մէճլիսինէ միւրաճաաթ իթմէյերի իչան օլունուր։

7—4

ԱՂԲԱՏ ԱՆՆԱՄ Ներկայիս կ'փոթռայ ծաուցնել Թէ արդէսի ծանօթ վարպետ Ծարաթիեն ֆ. Գաթրճեան արդէսի և յատուցքի գործ ու ը բացած է ի Բերա, Թաքսիմ փողոց, Թիւ 19։ Սոյն վարպետն իր ընտանեաց ալքատութեամբ, ժամքորհութեամբ և չափաւոր գիներով իրեն դիմողները գոհացնելու ատաղձագործութեան գործին մէջ դիպուածով ապահովագած Քառդել Վիկտորիա Հոտել-ի ետեւ ի հին այլոց տան հատածին հրատարակած էր։ «—Միայն հետաքրքրութեան և մանաւանդ գործակատալից Թուզիի մը ներկայացուցչա մեզ։ Համբաւածուած գործատան մը գործ բարիզեան հասարակութիւնը կ'ծափահարէ զայն գլխաւոր մեծ թաղերէն մի վրայ հասարակ խաբեայ մը և նոյն իսկ ունէի ամէն գեղ զան մ'ը հղիզ ե Ահա ուշագրավ գործ մը գոլ մարդկանցմէն այնքան վարպետութեամբ լարուած թաղերէն մէկ պիտի իմանայ։

Պնչուծատարը պահ մը մտածելէ յետոյ զափարն ազեկ է և իրաւ գործելի, բան չկայ։ Հարիւ պիտի հրամայ այս մասին համաձայնելու համար Ընդհանուր Դատաքաղաքական հետ, և յանգամարիան յոսամ Թէ մեր ձեռքէն պիտի չպատմէն։

Ագդարև քանի մը ժամ հաքքն Ընդհանուր Դատախազը Բարիզ գնաց։ Միևնոյն կառախումբը նստան նաև Վէքտոր, Լիւսիլ, Բիբօլէ և Ֆգր. Օմէ։ Հետևեալ օրը գիւղին գերեզմանատան մէկ պատի մնացած կոմս ոը Վէբժիլ և անոր ազգէնին յաղագրանագրութիւնները։

Ծրանագիտ Ա. վազոցի ապարանքին մէջ, ապագրի Տիկին Կօնթէն գտած էր Լիւսիլն և ծառանելին ուրախութեամբ կը սեղմէին իրենց սիրական ազէրը։ Սակայն ուշը գործի մէջ կ'երևար։ Հրամանի մը կ'նայեցանդէին Լիւսիլ սիրոյ մարն ալքալ կեղծելով։ Օրիորդ Ընդհանուր Դատախազը Դատաքաղը Դատական պաշտօնեան գնաց և երկաթօրեայ խորհրդակցեցաւ Մ. ոը Լօռ Վէբժիլի հետ որ առաջին արձակուրդի մէջ եղած իր պատին պաշտօնը կ'վարէր։ Հետևեալ օրը, լրագիրներուն մեծ մասը կ'արտասուէին Ժուռնալ ոը Լաքատէի մէջ յօդուածն որով կ'ծանուցանէր Գրտի մէջ դիպուածով ապահովագած Քառդել Վիկտորիա Հոտել-ի հետ ի հէ այլոց տան հատածին հրատարակած էր։ «—Միայն հետաքրքրութեան և մանաւանդ գործակալից Թուզիի մը ներկայացուցչա մեզ։ Համբաւածուած գործատան մը գործ բարիզեան հասարակութիւնը կ'ծափահարէ զայն գլխաւոր մեծ թաղերէն մի վրայ հասարակ խաբեայ մը և նոյն իսկ ունէի ամէն գեղ զան մ'ը հղիզ ե Ահա ուշագրավ գործ մը գոլ մարդկանցմէն այնքան վարպետութեամբ լարուած թաղերէն մէկ պիտի իմանայ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՄՐՆ Է ԵՒ ՈՐ ԿԱՐԵԼԻ Է ԳՏՆԵԼ

Բան Զ-Հօ-ոչ Օչ-ոչ Ձիկ-ոչ Քոպ-ը

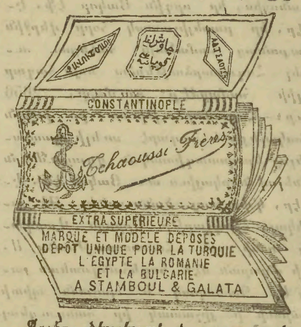

Գալոյ, նախադեմ մարքասա փոստատան մէջ Թիւ վճռատասան տէրը, պատասխանատուն Ջաւուչ Օղլուի Խաթսխանին Խոյտայի օրկեսի Թուղթը ծախնելուն համար, ըսողը որուան է ձնունտա գատաստանին և վիւս կողմէ Հանրօգուտ չինգլճանց նախարարութենէն վերկին խորհրդ վճռատանիչը գործադելու որոնուած Թիւն առնուած է։ կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է դիմել Գալոյ, Ալամա—Համամ, Ճէպճա խան, Թիւ 24 վճռատանութը, և ուշադրութիւն ընել վերկին Խաթիրա» վճռատանիին և 24 Թիւին։ 57

ԿՅՈՒՇՏՆՆԵՐ Գասադ և արտասահմանի բանտարկեալներուն իրենց լուծելն Դ. ԵԼԶ. ՀԼ. Ծանօթագրած էջերն ԱՄԲՈՂՋ վերցնել են։ Ասոնք ոչ գնչանակելէն, ծշտելի, նամակ կամ գրելու ինչպէս նաև ոչ ուսանելու համար։ Ընդհանուր Դատախազ Ա. վազոցի ապարանքին մէջ, ապագրի Տիկին Կօնթէն գտած էր Լիւսիլն և ծառանելին ուրախութեամբ կը սեղմէին իրենց սիրական ազէրը։ Սակայն աչքը գործի մէջ կ'երևար։ Հրամանի մը կ'նայեցանդէին Լիւսիլ սիրոյ մարն ալքալ կեղծելով։ Օրիորդ Ընդհանուր Դատախազը Դատաքաղը Դատական պաշտօնեան գնաց և երկաթօրեայ խորհրդակցեցաւ Մ. ոը Լօռ Վէբժիլի հետ որ առաջին արձակուրդի մէջ եղած իր պատին պաշտօնը կ'վարէր։ Հետևեալ օրը, լրագիրներուն մեծ մասը կ'արտասուէին Ժուռնալ ոը Լաքատէի մէջ յօդուածն որով կ'ծանուցանէր Գրտի մէջ դիպուածով ապահովագած Քառդել Վիկտորիա Հոտել-ի հետ ի հէ այլոց տան հատածին հրատարակած էր։ «—Միայն հետաքրքրութեան և մանաւանդ գործակալից Թուզիի մը ներկայացուցչա մեզ։ Համբաւածուած գործատան մը գործ բարիզեան հասարակութիւնը կ'ծափահարէ զայն գլխաւոր մեծ թաղերէն մի վրայ հասարակ խաբեայ մը և նոյն իսկ ունէի ամէն գեղ զան մ'ը հղիզ ե Ահա ուշագրավ գործ մը գոլ մարդկանցմէն այնքան վարպետութեամբ լարուած թաղերէն մէկ պիտի իմանայ։

ՄԵԾ ՄԱՐԵՐԳ

ԳՈՆԵԱՓԻ ՄԵԾ ԳԻՐԾԱՐԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ի 1845 ԹՈՒԻՆ

Մ. ՊԱՐՊԱՐԵՍՈ ԵՂԲԱՐՔ

ԴՈՒՐԱՆԻ ԵՒ ՄԲԵՐՈՒՆԻ

ԲԻՐԷԱ

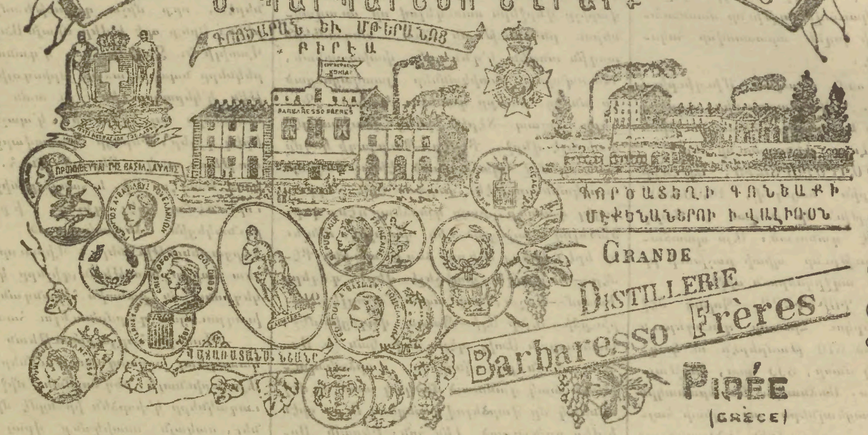

ՄԵԾ ՄԱՐԵՐԳ 600,000 ՊԱՓ

ԳՈՐՇԱՏԱՐԱՆ ԳՈՆԵԱՓԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ Ի ՎԱՃԱՌՔՈՅՆ

GRANDE DISTILLERIE Barbaresso Frères

PIRÉE (GRÈCE)

ՔՕՆԵԱՓ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի 1894ի Շիքագոյի ամերիկեան, 1895ի Վրտաօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. եղբարց ժառանգաւոր պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն վարձատրած են պատուական մրցանակներով։ Նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայագիրները։ Պարպարէսսօ Մ. եղբարց քօնեաքին արուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերն ալ կրելով է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը՝ առաջին աստիճանի, մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Սոյն վճռատատան մէջ կ'ծախուի նաեւ, բնտ կշռելու համար բնաւ չաւրող օ՞ոքինա ֆանիաներ, Ճաշատատանի ընթեր օճառ և հեվենական բերքեր, արտադրութիւններ ու ձեռնարուեստներ։

Մենաշնորհեալ պատիւ) Արշաք Ֆ-ոչ Ս. Փրկչի
Հայթայթիչ) Հայթայթիչ) Ս. Փրկչի 50—31
Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ Պ. ԱՒԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕՒՐԻՄՕ
կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ կալաթա

ԻՂԱՆ ԽՈՉԻՆԻ ՀԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Ի կիրէ Հատատ Շահանէէ մեր պատճառ օլունճագ Թուղա, հիտի վէ ոաիւէ իւէ եէչիւրիք մեւնագատարեա պալէրելարընան վէ ժամ հալ ըսեաներն օն սէքիզինճի ոաւը կիւնի գոաբոը էվվէլի վէ երկրմիւնճի բէնչէնպին կիւնիոչ գոաար տա 100 աէ 3 Քէչիւրի պիւ գոպալ եէվմը մէզքիւրատ իոչւէի գարէէրի իճոա գէլըճճաճա զընատն իչտա Թուխպ օլոնդարընն Քէչմիճաճ ապէնկիր վէ եա մեւնէքպէր քէճէլէրնատէի վիւաթատոպէն եէվմը մէզքիւրատ նիհայէ կէվմէլերի իւան օլունուր։

9 Նուպար 318 1—3

ԿԱՐԾ Դիրել կ'ինդրուի գաւառի Նամակագիրներէն։ Շատ մը գրուածներ, որք թերևս չտեսկան յուրեր ու տեղեկութիւններ ալ պարունակեն, մէկ կողմ կ'նետուին՝ ի փոյթ երկարաձգան պատճառաս։ Զանց ընել եղբերգուածները նէրբ, բառի ու բացատրութեան կրնան էլ՛ինները։ ԿԱՐԾ ԵՒ ԿՏՐՈՒԿ. ա՛յն է ապրան, Եւ ա՛ն միայն կ'պատ։

ԱՐՏՕՆԱՒՏԵՐ ԲՐԻՋԱՆ Ի ՔՒՉՕՒԱՆ

ՅՁԱՐԱՆ «ՀԻՒՋԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԹԵՐԹ

Ֆ. Գալաթա Ն՝ 23 ՝25, Գոզլ Ալի ձաթխոյ

ՄԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cº

Սինկերի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց առկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկերի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկերի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայականներ չբաշխած

ասոնցմէ է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։
Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։
Սինկերի մեքենաները կ'վաճառուին
Բերա, Շիրաքան ճամբայ, Ղալաթա Սէրքիի դիմաց։

Բերա) Շիրաքան ճամբայ Պօն—Մարշէի գիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
Ղալաթա) Սինկեր հան, Բիւնէկլին հաեւ։
) Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Սամաթիա) Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Ա՛ճափօղին դիմաց Թիւ 13։

Սկիւտար, Ջարչի Պօյու, Թիւ 120։

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է Ընկերութեան կեդրոնական վարչատեղին կ'գտնուի Բերա, Շիրաքան ճամբայ, Թիւ 343 և 343 կրկին, Տիւզ Օղլու Աթրգիս Պէյի առանը։

ՊԱՏՄԱՆՔ "ԲԻՒՋԱՆԴԻՈՆ,,Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ 6 Մեհ.
Վեցամսեայ » 3 »
ԵՒԱՄՍԵԱՑ » 1 ½ »
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 20 Փր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ
Բսող յորդայով 12 դրչ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » » 3 Մեհ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 Ֆր.
» Վեցամ. 18 ԵՒՄՍ. 9 Ֆր.
Անգլ. Լիրա 119 դրչ. — 20 Ֆր. ՆՈՒ 94 Ֆ. դրչ. — ՔՐԻՄԻՃ 55 դրչ.
Նոյն պայմանի Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար՝ ՄԻՑԵՑ ԿԱՆԽԻՒ
Թղ. ատարրութիւնը՝ մեր վրայ։

ՀԱՅԵՑԱԻ ՏՂ ՄՈՆԴՈՒԼԻՆ

ԴՐԱՄԻՆ ՉՈՀԵՐԸ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՐՔ

ՄԱՑՐՆ ԵՒ ՈՐԴԻՆ

Ի

—Մկկ հոգիս-ինչո՞ւն լսած էի, պատասխանեց Հէքդուր։—Պատճառն Սէզար ոը Ֆօքրէ։

Իչխանը ձեռքը ճակտին դրաւ մտահոգութեամբ.—Ի՛նչ-որ Թէ օր մը, ապագային մէջ, Պատճառն իւր քարտուղար ծառայից իմնի, ըսաւ։ Աչքառաւելութեան անհնարին մտաւ և երկար առեն մնաց հոն։ Հետևեալ կրնար ձեռք անցուցած ըլլալ կասկածները զոր կ'ուզէի ջնդել և զոր կ'կարծէիր Թէ կորնցուցած եմ Թուղթին մէջ։

—Զար առաւօտ, զառաց Բիւբօլէ։ Դուք այն տեսակ հորիզոններ ցոյց կ'նաք մեզ որ միտքերնէդ անգամ չանցներ։

Թղթատարին հանեց, նամակի պատառան մ'առաւ և չարտնակեց.—Այս հասցէն, որ ձեր սովորութեան հակառակ գրուած կ'երևէր ձեղ, և կ'իմքն առնէն լաւ կ'նայատրեն։ Ձեր գիրը կեղծեր, և ձեր կնիքը գործածեր են Օր. Լիւսիլը խաբելու համար։ Հիմա կ'երդնում ոը ձեր Թըշնամին Ֆօսաւօն է, Բիւբ Ռիմօնի և Ժըրվիլվի բարեկամը։ Ան էր որ կասկածները գոգաց և ուզեց սպանել ձեղ ձեր ապատութիւնը ըաժնելու համար իր մեղակիցներուն հետ։

—Կասկածիր Թոնգան ունէր, հարցուց Ընդհանուր Դատախազը։

—Ո՛չ, պատասխանեց Հէքդուր։

—Ան առեն տարակոյս չկայ Թէ գիրը կեղծելով Բուսական մը պիտի դներն և կասկածիր պիտի ներկայացներն։

Բիւբօլէ ոտում մ'ըրաւ.—Ալէ՛կ ըսիր, պատաց։ Պիտի ներկայացնէն կասկածիրը։ Մ. ոը Ֆօսաւօ անձնատուր պիտի ըլլայ ինքնին և իր սիրուհուն ապագայը պիտի բերէ ձեղ։

—Անկարելի է, քանի որ Մ. ոը Բառոդէլ Վիկտոր ողջ է։

—Ընդհակառակն չատ կարելի է, և ահա Թէ ի՛նչպէս։ Մեղմէ և գղեակին մերդացին զատ մարդ չի գիտեր Մ. ոը Վէբժիլի ողբերգական մահը։ Զրոյց սատանայինք Թէ Մ. ոը Բառոդէլ Վիկտոր սպանած մը զոն գնաց։ Թող Բարիզի իր ապարանքին մէջ պահուըտի, և ծառաները սուգ բռնեն, Թող լրագիրք անոր յուղարկաւորութիւնը պատմեն, իրր Թէ Սրսփուչի մէջ կատարուած, Թող հաչտարար դատաւորը Ֆրանսուա Ա. փողցի ապատանքին երթայ և հինգ կամ վեց պահուով եղիր գող մարդկանցմէն այնքան վարպետութեամբ լարուած թաղերէն մէկ պիտի իմանայ։

Պահուտատեղի հանեց, նամակի պատառան մ'առաւ և չարտնակեց.—Այս հասցէն, որ ձեր սովորութեան հակառակ գրուած կ'երևէր ձեղ, և կ'իմքն առնէն լաւ կ'նայատրեն։ Ձեր գիրը կեղծեր, և ձեր կնիքը գործածեր են Օր. Լիւսիլը խաբելու համար։ Հիմա կ'երդնում ոը ձեր Թըշնամին Ֆօսաւօն է, Բիւբ Ռիմօնի և Ժըրվիլվի բարեկամը։ Ան էր որ կասկածները գոգաց և ուզեց սպանել ձեղ ձեր ապատութիւնը ըաժնելու համար իր մեղակիցներուն հետ։

—Կասկածիր Թոնգան ունէր, հարցուց Ընդհանուր Դատախազը։

—Ո՛չ, պատասխանեց Հէքդուր։

—Ան առեն տարակոյս չկայ Թէ գիրը կեղծելով Բուսական մը պիտի դներն և կասկածիրը պիտի ներկայացներն։

Բիւբօլէ ոտում մ'ըրաւ.—Ալէ՛կ ըսիր, պատաց։ Պիտի ներկայացնէն կասկածիրը։ Մ. ոը Ֆօսաւօ անձնատուր պիտի ըլլայ ինքնին և իր սիրուհուն ապագայը պիտի բերէ ձեղ։

—Անկարելի է, քանի որ Մ. ոը Բառոդէլ Վիկտոր ողջ է։

—Ընդհակառակն չատ կարելի է, և ահա Թէ ի՛նչպէս։ Մեղմէ և գղեակին մերդացին զատ մարդ չի գիտեր Մ. ոը Վէբժիլի ողբերգական մահը։ Զրոյց սատանայինք Թէ Մ. ոը Բառոդէլ Վիկտոր սպանած մը զոն գնաց։ Թող Բարիզի իր ապարանքին մէջ պահուըտի, և ծառաները սուգ բռնեն, Թող լրագիրք անոր յուղարկաւորութիւնը պատմեն, իրր Թէ Սրսփուչի մէջ կատարուած, Թող հաչտարար դատաւորը Ֆրանսուա Ա. փողցի ապատանքին երթայ և հինգ կամ վեց պահուով եղիր գող մարդկանցմէն այնքան վարպետութեամբ լարուած թաղերէն մէկ պիտի իմանայ։

Պահուտատեղի հանեց, նամակի պատառան մ'առաւ և չարտնակեց.—Այս հասցէն, որ ձեր սովորութեան հակառակ գրուած կ'երևէր ձեղ, և